

HET GEMEENTEWAPEN VAN BORNE

Het gemeentewapen van Borne is nog betrekkelijk jong. Toen eind vorige eeuw de nieuwe Statenzaal in het Provinciehuis werd ontworpen, werd de suggestie gedaan om de ramen van deze zaal te voorzien van de wapens der gemeenten in Overijssel. Er bleek toen een probleem: meer dan 20 gemeenten, waaronder de gemeente Borne, had nog geen wapen!

De tijd was beperkt dus moest er met stoom en kokend water worden voorzien in de ontbrekende wapens. Daaraan zouden de betreffende gemeenten hun medewerking moeten willen verlenen. Er was haast geboden. De wapens dienden te worden ontworpen en door de gemeenten goedgekeurd. Daarna moesten ze nog door de Hoge Raad van Adel worden bevestigd. De heer Hoefler, kenner van deze materie en directeur van het museum van de vereniging van Overijssels recht en geschiedenis pakte dit werk aan.

Een en ander is uiteindelijk wel gelukt, maar niet alle nieuwe gemeentewapens zijn daardoor weloverwogen tot stand gekomen. Zo ook het wapen van Borne. We kennen allen het thans gebruikte wapen van Borne met de bijenkorf vergezeld van drie bijen met uitgespreide vleugels. De wapenbeschrijving luidt als volgt:

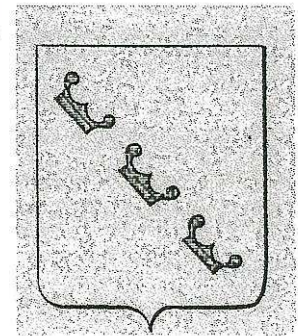
In azuur, een bijenkorf van goud, vergezeld van drie bijen met uitgespreide vleugels, geplaatst twee boven en een onder; het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee paaren.

Dit wapen is verleend op 28 november 1957 bij K.B. No. 21, doch was reeds zonder kroon verleend bij K.B. No. 35, op 1 november 1898.

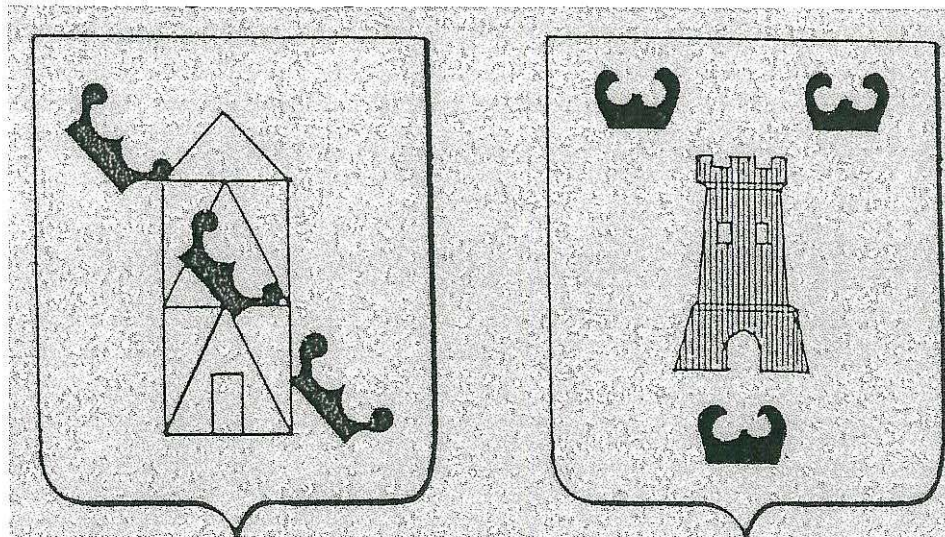

Sierksma geeft in zijn boek de volgende toelichting: *Van oudsher is Twente een bijen- en iemkerland bij uitstek geweest. De bijenteelt was eertijds zelfs de voornaamste inkomstenbron ten plattelande. De honing diende als zoetstof. De was bestemde men voor het vervaardigen van kaarsen.*

De nadruk die met dit wapen wordt gelegd op de bijenteelt is wel wat overdreven. Het houden van bijen was in heel Twente gemeengoed, dus niet erg specifiek voor Borne! Het zou beter zijn geweest als men wat meer met de geschiedenis van ons dorp rekening had gehouden. Tenslotte waren er enkele adellijke geslachten die een wapen voerden waarvan men er minstens een of meer, geheel of gedeeltelijk, had kunnen gebruiken. Maar meer nog. De geschiedenis van het dorp Borne zelf zou een goede basis hebben kunnen bieden voor een verantwoord ontwerp van een nieuw gemeentewapen. Zoals we weten had Borne vroeger een Borg binnen de grenzen van het dorp. Deze borg was verbonden met de bewoners van het Grotenhuis in Hertme. Wat zou meer voor de hand hebben gelegen dan b.v. het wapen van de familie Van Overhagen (lange tijd bewoners van het Grotenhuis en eigenaren van de Borg van Borne) te gebruiken. Dit is dan ook de kern van het betoog dat C.L. ten Cate in een van zijn boekjes over de borg van Borne voerde. Op het krantenartikel daarover in 1992, in de Twentse Courant, reageerde de heer Damhuis uit Lossier terecht. Ten Cate stelde nl. voor, drie zwarte schuingeplaatste vuurslagen* te plaatsen

over een figuratieve rode burchttoren. De heer Damhuis gaf een evenwichtiger ontwerp met drie vuurslagen¹⁾ gegroepeerd rond een duidelijk herkenbare kasteeltoren. Een heraldisch verantwoorde burcht. Ook de kleuren van het wapen zouden dan niet in tegenspraak zijn met de heraldische regel dat geen kleur op kleur mag worden gebruikt.

Links het voorstel van Ten Cate en rechts dat van Damhuis.

Helaas mogen we er waarschijnlijk van uitgaan dat er (voorlopig) wel verder gewerkt zal worden met het oude gemeentewapen. Hoewel de borg van Borne zeer waarschijnlijk nooit het stadium van een houten gebouw of een vakwerkgebouw zal zijn ontgroeid, lijkt het voorstel van Damhuis een hele verbetering t.o.v. het thans bestaande gemeentewapen. De gemeente zal echter wel niet staan te springen om zo'n dure verandering door te voeren...

F.J. van Capelleveen.

Literatuur:

1. Voorstel voor een nieuw gemeentewapen Borne.
In: Twentse Courant, 1 mei 1992.
2. Nogmaals het wapen van Borne.
In: Twentse Courant, 15 mei 1992.
3. C.L. ten Cate.
Borne en z'n borg, deel 2, Utrecht 1992.
4. Kl. Sierksma.
De gemeentewapens van Nederland, Utrecht/Antwerpen 1960.

¹⁾ = Een vuurslag is een van oorsprong ovaalvormig stuk staal om vonken te slaan uit een vuursteen. In de heraldiek komt het vaak voor in goud in bijzondere vormen, b.v. kroonvormig.